

Mattelek i förskolan

På Mellangårdens förskola i Nödinge har två lärare utvecklat lekar som stärker barnens kunskaper i matematik. Vi får här ta del av några av deras lekar, bland annat talövningar och rörelsematte.

När vi i januari 2005 var på konferens om skolmatematik i Karlskrona lyssnade vi på Ingrid Olssons föreläsningar och tog del av hennes övningar med tal. Detta gav oss inspiration att arbeta mer med förskolematematik. I januari 2006 startade vi ett matteprojekt med Anneli Schwartz som pedagogisk ledare. Detta arbete har dokumenterats under projektets gång och redovisades i september 2006. Vi var de enda från förskolan som deltog i projektet och vi har lagt ner ett stort engagemang på att försöka utveckla barnens kunskaper genom lek. De som var närvarande vid redovisningen uppskattade vårt arbetsätt. Flera deltagare ansåg att matematiksvårigheterna bland de äldre barnen borde vara mindre om de hade fått de grundläggande kunskaperna redan i förskolan. Vi har sedan dess haft flera föreläsningar om våra idéer och hur dessa har fungerat på vår förskola.

Mattelek

Vi har sedan 2005 haft 30 minuter mattelek inplanerad en gång i veckan för alla 5-åringar. Matematiken ingår dagligen i barnens vardag och i hela förskolans verksamhet. Det vill vi ta fasta på när vi vidareutvecklar matteleken, för att fånga barnens intresse och medvetenhet om siffror, antal, symboler, former och begrepp. Detta lekfulla arbetsätt gör barnen delaktiga och tar

tillvara deras glädje och nyfikenhet att lära.

Vi strävar efter att bygga en naturlig länk mellan förskola och skola, för att ge möjlighet för våra barn att lättare förstå och intressera sig för matematiken i skolan efter att ha fått en grundläggande förståelse för matematik redan i förskolan.

Vi börjar varje mattelek med att barnen får ett uppdrag när de går in i lekhalLEN, som är det rum som vi vistas i. De får alltid varsitt tal mellan 1–20 för att sedan leta efter samma antal knappar, legostaplar eller tal som är utplacerade i en ring på golvet. Denna inledning gör barnen fokuserade och koncentrerade på att se sambandet mellan tal och antal.

Kroppens olika delar är ett bra konkret redskap som kan användas för att räkna enkelt, dubbelt och ända upp till 20. Ett barn sa ”näsan har vi en av” och ett annat barn sa ”näsborrar har vi två av”. Vi räknar också antalet barn i ringen, hur många pojkar, hur många flickor och vilka det finns flest och först av.

Talövningar

I talövningarna, som vi delar in i 5-övningar och 10-övningar, tränar vi förberedande matematik i addition och subtraktion och barnen åskådliggör antalen med händer, klossar och kulor. Vi strävar efter att låta dem känna, höra, se och uppleva antalet som helheter.

Kloss i burk

Visa 5 klossar. Ett barn blundar och lyssnar när vi släpper ner tex 3 klossar i en burk och frågar: hur många klossar är det i burken? Hur många har jag i handen?

Handklapp

Klappa tex 2 gånger i händerna och be ett barn klappa färdigt till fem.

Masken i asken

Fem kulor sitter på ett snöre. Göm en del av masken i en ask och låt resten hänga utanför. Fråga barnen hur många kulor det är på masken inne i asken? Man kan variera detta med andra längder på maskarna.

Bowling

I den här övningen tränar vi förberedande addition och subtraktion genom att barnen får se, känna, räkna och jämföra hur många som står eller ligger.

Vi har 10 käglor av toarullar och flirtkulor. Käglorna står som på riktig bowling. Barnen rullar en boll, och räknar hur många som står upp och hur många som har ramlat.

Högre och lägre

I den här övningen arbetar vi med talen 1-10, begreppen större och mindre och dess betydelse genom syn, hörsel och känsel.

Vi har 10 numrerade plastmuggar. Barnen får blunda och vi gömmer en sak under en av muggarna tex nr 5. Ett av barnen väljer ett tal tex 8 och vi svarar lägre/högre tills de hittar rätt.

Dolt i handen

Vi har 5 klossar. Visa tex 4 klossar i ena handen och fråga hur många har som finns i den andra handen.

Rörelsematte

I dessa lekar får barnen uppleva matematiken med hela kroppen och använda sig av syn, hörsel och känsel. Här tränas gruppering, udda och jämna tal.

Formlek

I den här leken tränas de grundläggande formerna i geometri genom syn, hörsel och känsel.

Lägg ut en kvadrat, triangel, cirkel och rektangel i de olika hörnen av rummet och spela musik. När musiken tystnar ska de ställa sej i hörnet där tex kvadraten är. Innan man sätter på musiken berättar man för barnen vad de ska göra när musiken tystnar.

Musiklek

Barnen får röra sig fritt i rummet till musik. När musiken tystnar ska de ställa sig 2 och 2. Nästa gång 3 och 3 osv. Räkna antal olika grupperingar.

Sifferlek

I denna lek lär sej barnen känna igen, benämna och para ihop tal.

Lägg ut stora papperscirklar med talen 1–15 på och ha små lappar med samma tal på i en skål. Spela musik. När musiken tystnar ska varje barn ställa sig på en cirkel. Dra en lapp och säg vilket tal det blev. Den som står på det talet får dra ett tal nästa gång och sedan gå ut ur rummet.

Andra övningar

I de här övningarna tränas förståelse av textuppgifter och att se samband mellan tal och antal.

7 barn ska åka till simhallen i 2 bilar. Rita hur många barn som sitter i varje bil.

Hur många cyklar kan du göra om du får 10 hjul?

I dessa konkreta övningar får barnen en bild av att resultatet kan se olika ut beroende på hur de tänker. Några barn har en bil för åtta personer där alla åker i samma bil, andra delar upp i två bilar. Eftersom det finns en-, två- och trehjulingar kan det bli olika antal cyklar. I följande övning tränas uppdelning av tal på ett konkret sätt genom syn och känsel.

Ta 10 makaroner, fem fjärlsmakaroner och fem andra. Gruppera makaronerna på olika sätt efter antal och form.

Mattefiskar

Vi har gjort pappersfiskar med siffror och gem på. På fiskarna har vi skrivit olika uppdrag på, tex hämta 10 legobitar, lägg kvadratkudden på cirkelkudden, lägg den längsta pennan bakom den minsta skeden, räkna bakåt från 10 till 0 osv. Fiskarna metas upp med magnetfiskespö. I den här övningen tränas grundläggande matematiska begrepp inom geometri, klassificering, jämförelse, antal, lägesord och talbegrepp.

Frukt

Frukt kan användas för bråkräkning. Först delar man ett äpple i två lika delar. Fråga barnen – vad blev det nu? Och vad händer om vi sätter tillbaka halvorna igen? Vad händer om vi delar halvorna? Vad händer om vi sätter ihop två fjärdedelar och därefter fyra fjärdedelar? Här får barnen använda alla sina sinnen i enkel bråkräkning.

Det är viktigt att hela tiden ställa många och bra frågor som får barnen att reflektera och bli medvetna om hur de själva tänker. Bra frågor är tex hur tänkte du då, vad händer om, kan du göra på flera sätt, skulle det kunna vara på ett annat sätt och hur kan du veta det?

Avslutning

Vi har försökt fånga barnens intresse och nyfikenhet i mattelekarna. Barnen har deltagit aktivt i alla övningar och har ständigt sökt efter nytt och mer. Deras skriftspråk har utvecklats. Från att barnen inledningsvis inte kunnat siffrorna och dess betydelse kan nu alla barnen skriva och läsa till 10. Vi vill fortsätta att utveckla vårt arbetssätt för att på ett positivt och medvetet sätt inspirera barnen att använda matematik i meningsfulla sammanhang.

